МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра культурології та музеєзнавства

Силабус
навчальної дисципліни

«МАГІСТЕРСЬКИЙ СЕМІНАР»

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В 12 Культурологія та музеєзнавство

Освітньо-професійна програма – Музеєфікація історико-культурної спадщини

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Харків, 2025

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Інформація про викладача	**ПІБ**	Тортіка Марія Валеріївна
	Контактний телефон та e-mail викладача	torteka@ukr.net
	Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/t/tortika.pdf
	Інформація про консультації	онлайн-консультації – *час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача*
Статус дисципліни		Обов'язкова
Формат курсу		Денна форма навчання, 1, 2, 3-й семестр
Логіка вивчення курсу		**Пререквізити:** базові знання з дисциплін «Методологія наукового дослідження та академічна доброчесність», «Теорія та практика музеєфікації». **Постреквізити:** дисципліни, які будуть використовувати результати навчання даного курсу. Зокрема, «Технології віртуалізації музейного простору», «Новітні технології музейної справи», «Виконання кваліфікаційної роботи», «Виробнича практика», «Педагогічна практика».
Мова навчання		Українська

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Магістерський семінар» є складовою частиною циклу дисциплін професійної та практичної підготовки, спрямованою на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння сучасних теоретичних, методологічних та практичних засад культурології й музеєзнавства. У межах курсу здобувачі поглиблюють знання про музей як соціокультурний інститут, особливості його експозиційної, інтерактивно-комунікаційної та проєктної діяльності, а також правові й фінансові засади функціонування музейних закладів в Україні. Особлива увага приділяється науковому аналізу світоглядних і теоретико-методологічних систем, соціальному проєктуванню та грантрайтінгу в музейній сфері. Курс забезпечує методологічну та практичну підготовку здобувачів до самостійного дослідження обраної проблематики й виконання кваліфікаційної роботи.

МЕТА КУРСУ

Формування у здобувачів вищої освіти здатності до самостійного наукового дослідження з актуальних проблем культурології та музеєзнавства, застосування сучасних теоретико-методологічних підходів і методів дослідницької роботи. Дисципліна спрямована на підготовку здобувачів до вибору, обґрунтування та розроблення теми кваліфікаційної роботи, проведення наукового дослідження, аналізу його результатів та формулювання обґрунтованих висновків.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	загальна кількість годин: 240 год.
	кількість кредитів: 8 ECTS

	аудиторних: 78 год, з них: 1 семестр: - лекційні – 10 год - практичні – 20 год. 2 семестр: - лекційні – 10 год - практичні – 10 год. 3 семестр: - лекційні – 8 год - практичні – 20 год.
	самостійної робот: 162 год.
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Вільні електронні ресурси. Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment)
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	**Форми:** навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи **Види:** лекції / практичні заняття **Методи:** - за джерелом передавання та сприйняття навчальної інформації: словесні, наочні, практичні; - за характером пізнавальної діяльності - пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, пошуковий; - за основною дидактичною метою - методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної дослідницької роботи, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи, перевірки та оцінювання; - за підходом до діяльності у процесі навчання - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної й науково-дослідницької діяльності; стимулювання та мотивації учіння (наукові дискусії, проблемні обговорення, мозковий штурм); контролю, самоконтролю та взаємооцінювання.
Поточний контроль	Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, вони мають на меті перевірку рівня підготовки здобувача до виконання кваліфікаційної роботи. - виконання практичних робіт; - написання дослідницьких завдань; -виступи з презентацією результатів практичних робіт, участь у дискусіях, обговореннях. Виконання завдань для самостійної роботи (письмові завдання, інтерактивні завдання, створення презентації на задану тематику, написання есе. Оцінювання самостійної роботи й активності здобувача здійснюється за такими критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається; 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою; 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв’язування завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і

	під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
Підсумковий контроль	**Залік.** Здобувачі освіти, які мають 60 і більше балів, можуть отримати відповідну до набраних балів оцінку без додаткових випробувань. Здобувачі освіти, які не набрали за результатами поточного контролю мінімальної кількості балів, або бажають підвищити свою семестрову оцінку, можуть пройти додаткове оцінювання результатів навчання, яке проводиться викладачем за встановленим розкладом.
Політика курсу*	Умовами опанування ОК «Магістерський семінар» є: ▪ систематичне виконання усіх поставлених завдань; ▪ дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); ▪ дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; ▪ «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html; ▪ запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – «Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf ▪ невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf ▪ визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК»* https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf
Інтегральна компетентність	ПРН1, ПРН3, ПРН4, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН12 ОПП «Музеєфікація історико-культурної спадщини» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2025/b12_m_miks.pdf) с. 7
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6 ОПП «Музеєфікація історико-культурної спадщини» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2025/b12_m_miks.pdf) с. 6
Фахові (спеціальні) компетентності (СК)	ФК1, ФК2, ФК4, ФК5, ФК6 ОПП «Музеєфікація історико-культурної спадщини» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2025/b12_m_miks.pdf) с. 6

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

Розділ 1. Методологічні та організаційні засади дослідницько-проєктної діяльності у сфері культури та музейній справі

1. Музей як соціокультурний інститут: сучасні функції, суспільна роль та напрями діяльності.
2. Теоретико-методологічні засади культурологічних і музеєзнавчих досліджень: наукові підходи, концепції та методи аналізу.
3. Нормативно-правове забезпечення музейної діяльності в Україні: законодавчі засади, організаційні механізми та інституційна відповідальність.

4. Фінансово-економічні механізми функціонування музейних і культурних інституцій: бюджетне фінансування, грантова підтримка, фандрейзинг та партнерство.
5. Проєктна діяльність у сфері культури та музейній справі: концептуальне обґрунтування, планування, реалізація й оцінювання результатів.

2 семестр

Розділ 2. Сучасні підходи та технології музеєфікації об'єктів культурної спадщини

1. Теоретичні та практичні засади музеєфікації об'єктів історико-культурної спадщини.
2. Експозиційно-виставкова діяльність як інструмент музеєфікації культурної спадщини.
3. Дизайн музейного простору та художньо-візуальні засоби інтерпретації культурної спадщини.
4. Комунікаційна та інтерактивна діяльність музеїв у контексті актуалізації культурної спадщини.
5. Цифрові технології та інноваційні форми музеєфікації культурної спадщини.

3 семестр

Розділ 3. Прикладні аспекти проєктної діяльності в музейній сфері

1. Соціальне проєктування в музейній діяльності: визначення проблематики, цільових аудиторій та суспільної значущості проєктів.
2. Грантрайтинг і фандрейзинг у музейній сфері: розроблення грантових заявок, бюджетування та залучення ресурсів для реалізації музейних проєктів.
3. Музейно-екскурсійне проєктування: розроблення тематичних екскурсій та маршрутів на основі об'єктів історико-культурної спадщини.
4. Освітні та партнерські проєкти музеїв: розроблення програм взаємодії з освітніми закладами, громадами та культурними інституціями.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Аналіз сучасної ролі та функцій музею як соціокультурного інституту. Дослідження діяльності музейної установи, визначення її суспільних функцій, цільових аудиторій та напрямів взаємодії з громадою.	2	1
2	Порівняльний аналіз моделей функціонування музейних і культурних інституцій України та зарубіжних країн. Визначення спільних і відмінних характеристик організації діяльності, управління та комунікації.	2	1
3	Вибір та обґрунтування методологічних підходів до культурологічного або музеєзнавчого дослідження. Формування дослідницької проблеми, мети, завдань, об'єкта, предмета та вибір методів дослідження.	2	1
4	Аналіз наукових концепцій і сучасних дослідницьких підходів у культурології та музеєзнавстві. Опрацювання наукових публікацій, визначення актуальних дослідницьких напрямів та формування власної наукової позиції.	2	1
5	Практичне застосування нормативно-правової бази у діяльності музейних установ України. Аналіз законодавчих актів, визначення правових механізмів регулювання музейної діяльності та розв'язання практичних правових ситуацій.	2	1
6	Аналіз організаційно-управлінської структури музейної або культурної інституції. Дослідження функціональних обов'язків, розподілу відповідальності, кадрового забезпечення та механізмів управління.	2	1

17	Аналіз джерел фінансування музейних і культурних інституцій. Дослідження бюджетного фінансування, грантових програм, благодійної підтримки, спонсорства та інших механізмів залучення ресурсів.	2	1
8	Розроблення концепції грантової заявки для реалізації музейного або культурного проєкту. Визначення проблеми, мети, цільових груп, завдань, очікуваних результатів та попереднього бюджету.	2	1
9	Розроблення дослідницько-проєктної концепції у сфері культурної спадщини. Формування ідеї проєкту, обґрунтування його актуальності, визначення методології, етапів реалізації та ресурсного забезпечення.	2	1
10	Презентація та експертне оцінювання дослідницьких і культурно-музейних проєктів. Представлення розроблених концепцій, аргументація запропонованих рішень, взаємне рецензування та оцінювання проєктних пропозицій.	2	1
11	Аналіз об'єкта історико-культурної спадщини та обґрунтування концепції його музеєфікації. Визначення історико-культурної цінності об'єкта, його потенціалу для музеєфікації та вибір оптимальної моделі музейного представлення.	2	1
12	Розроблення тематико-експозиційної концепції представлення об'єкта культурної спадщини. Формування тематичної структури експозиції, визначення її змістового наповнення, добір музейних предметів та інформаційних матеріалів.	2	1
13	Проєктування музейного простору та розроблення дизайн-концепції експозиції. Розроблення просторового рішення експозиції з урахуванням композиції, візуальної комунікації, освітлення, обладнання та доступності музейного середовища.	2	1
14	Розроблення інтерактивних і комунікаційних форматів актуалізації культурної спадщини для різних цільових аудиторій. Створення концепції музейної освітньої програми, інтерактивного заходу або комунікаційної кампанії для залучення відвідувачів.	2	1
15	Розроблення цифрової моделі або мультимедійної презентації об'єкта культурної спадщини із застосуванням сучасних технологій музеєфікації. Використання цифрових інструментів, 3D-моделювання, технологій віртуальної чи доповненої реальності для візуалізації та популяризації об'єкта спадщини.	2	1
16	Розроблення концепції соціального музейного проєкту. Визначення актуальної соціокультурної проблеми, цільових аудиторій, мети, завдань та очікуваних суспільних результатів проєкту.	4	3
17	Підготовка грантової заявки для реалізації музейного або культурного проєкту. Визначення донорської програми, формування проєктної пропозиції, календарного плану та бюджету.	4	3
18	Розроблення тематичної екскурсії на основі музейної	4	3

	колекції або об'єкта історико-культурної спадщини. Формування концепції, маршруту, змісту екскурсії, інформаційного супроводу та методів взаємодії з аудиторією.		
19	Проєктування освітньої програми музею для різних цільових аудиторій. Розроблення концепції музейного заняття, інтерактивних завдань, методичного забезпечення та критеріїв оцінювання результатів.	4	3
20	Розроблення міжінституційного партнерського проєкту у сфері культури та музейної справи. Визначення потенційних партнерів, розподіл функцій і відповідальності, механізмів співпраці та очікуваних результатів.	4	3
	Разом	50	30

САМОСТІЙНА РОБОТА

	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Дослідження трансформації суспільних функцій музею в умовах глобалізації та цифровізації культури	6	2
2	Сучасні наукові школи та концепції музеєзнавства і культурології: порівняльний аналіз	15	2
3	Міжнародні стандарти та професійні рекомендації щодо організації музейної діяльності	6	2
4	Моделі управління музейними установами: вітчизняний та зарубіжний досвід	6	2
5	Міжнародні програми підтримки культури та культурної спадщини: пріоритети, умови участі й можливості для українських музеїв	12	2
6	Етичні принципи та професійна відповідальність у дослідницькій і проєктній діяльності музейних фахівців	15	2
7	Міжнародний досвід музеєфікації археологічних, історичних та архітектурних об'єктів культурної спадщини	8	2
8	Сучасні концепції побудови музейних експозицій: тематичний, ансамблевий, предметний та проблемний підходи	8	2
9	Світові тенденції музейного дизайну та організації інклюзивного музейного простору	8	2
10	Сучасні комунікаційні стратегії музеїв та дослідження музейної аудиторії	8	2
11	Цифрова спадщина та технології її збереження, документування й репрезентації	8	2
12	Соціальна місія музею та його роль у вирішенні актуальних проблем громади	15	2
13	Аналіз міжнародних грантових програм і конкурсів для музейних та культурних проєктів	15	2
14	Сучасні тенденції розвитку музейного туризму та культурно-пізнавальних маршрутів	15	2
15	Музейна педагогіка: зарубіжний досвід та інноваційні освітні практики	10	2
16	Міжнародне культурне партнерство та мережеві моделі співпраці музейних інституцій	7	2

Разом			162	32
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	***Види робіт***	***Кількість видів робіт***	***Max балів за 1 вид роботи***	***Максимальна кількість балів***
	Активність на лекції / виконання завдань до лекційного матеріалу	28	1	28
	Робота на практичних заняттях	20	1-1,5	30
	Самостійна робота	16	2	32
	Підсумковий контроль (залік)	1	10	10
	Всього			100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ		
Види робіт	***Критерії оцінювання***	***Бали***
Практичне завдання	Чітка і обґрунтована відповідь на поставлене завдання, висока культура оформлення виступу.	1,5
	Недостатньо повне висвітлення відповіді на поставлене завдання, хиби в оформленні виступу.	1
	Формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових відповіді, низький рівень володіння знаннями та уміннями	0,5
Самостійна робота	Завдання виконано повністю, відповідає темі, має логічну структуру, методично коректне, оформлено охайно	2
	Завдання частково виконане або має методичні/структурні недоліки, не всі вимоги дотримано	1,5
	Завдання не виконано або не відповідає темі й вимогам	1
Неформальна освіта*	Участь у фаховому тренінгу / майстер-класі / конференції / воркшопі (з тематики курсу)	до 3
	Сертифікат про проходження онлайн-курсу (не менше 3 год.) зі змістом, дотичним до курсу	до 4
	Конференція / круглий стіл (участь у події в якості слухача)	до 2
	Публікація тез / статей у фаховому середовищі (підготовка доповіді)	до 5

**У межах дисципліни передбачається можливість нарахування додаткових балів за освітню активність здобувача у сфері неформальної освіти, пов'язану з темою курсу. Максимальна кількість балів — 5. Здобувач має надати документальні підтвердження участі (сертифікати, листи участі, фото-, відеофіксацію, звіт, письмовий звіт-рефлексія тощо).*

***Рішення про нарахування балів ухвалює викладач дисципліни з урахуванням достовірності поданих матеріалів та релевантності діяльності до цілей курсу.*

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ						
1 семестр **Розділ 1**						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Залік	Сума
10	25	10	25	20	10	100

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ						
2 семестр **Розділ 2**						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Залік	Сума
18	18	18	18	18	10	100

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
3 семестр **Розділ 3**

Т1	Т2	Т3	Т4	Залік	Сума
22	23	23	22	10	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Білик Н. І. Музей як центр координації освітньо-виховної та краєзнавчої роботи закладу освіти. Імідж сучасного педагога. 2023. (3(198), 82–90. URL: https://isp.pano.pl.ua/article/view/233698/232945
2. Гаврилюк С., Надольська, В. Музеї світу: комунікаційні стратегії та формувння іміджу. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. № 48. 2024. С. 327 – 333. URL: https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/792/923
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text
4. Закон України про музеї та музейну справу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text.
5. Коваль О. С. Інноваційна діяльність музеїв в Україні. Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері. 11 квітня. 2025. С. 167 – 170. URL: https://jitas.donnu.edu.ua/article/view/17644
6. Комова О. Напрямки реформування музейної сфери в Європі: досвід для України. Вісник КНЛУ. Серія Історія, економіка, філософія. Випуск 26. 2021. С. 11 – 23. URL: https://visnyk-history.knlu.edu.ua/article/view/269853/270010
7. Крамаров О. В. Моделі комунікації як інструмент організації музейного середовища навчання. Наукові записки Малої академії наук України. № *1(35)*. 2026. С. 32 – 38. URL: https://snman.science/index.php/sn/uk/article/view/378/250
8. Кузьмук О. Роль музеїв у культурному та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід: Аналітична записка. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-ukulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku
9. Кушпетюк О. І. (2026). Грантова діяльність музейних установ: досвід Волинського краєзнавчого музею. Культурологічний альманах. № 2. 2026. С. 466 – 473. URL: https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/857/785
10. Положення про Музейний фонд України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Магістерський семінар».

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Силабус затверджено на засіданні кафедри культурології та музеєзнавства

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Протокол № 11 від «27» січня 2026 р.

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Протокол № 6 від «26» січня 2026 р.